

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 212

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-70,000 עותקים

"וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים אֶל בְּלַעַם לֹא תִלְךָ עִמָּהֶם לֹא תֹאֵר אֶת הָעַם"

יש גרועים מבלעם

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

המלאך לשוב על עקבותיו, אלא רמז לו "על מה הפית את אֲתָנָךְ" ובלעם עונה: "חֲטָאתִי כִּי לֹא יָדַעְתִּי" ומיד שואל בתמימות יתירה: "וְעַתָּה אִם רַע בְּעֵינֶיךָ אֲשׁוּבָה לִי", אבל האדם הוא בעל הבחירה ומן השמים רק רומזים ומאותתים והוא נענה: "לֵךְ עִם הָאֲנָשִׁים" (במדבר כב). בתנאי שתאמר רק את אשר ישימו בפך והוא הולך ויודע ש"את אשר ישם ה' בפני אתו אשמור לדבר" ומשתדל כל העת לעורר קטרוג ומדנים.

מצפה לכוון הרגע בו הקב"ה כועס, לא כדי להוריד את ישראל ממעלתם, אלא כדי לומר כלם! ('ברכות' ז. תורה 'שאלמלי'). ג' פעמים נשלחת לו נבואה לתוך פיו ובכל פעם היא רצופה בברכות נפלאות ואזניו שומעות את אשר פיו מדבר; "הנה ברה לקחתי וברה ולא אשיכנח: לא הביט און פינעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו" וממשיך לחפש פירצה ל"הביט און פינעקב".

ולאחר שהוא מסיים את הנבואה השלישית בסיכום של: "מִבְּרִיךְ בְּרוּךְ וְאֲרִיךְ אָרוּר" ובלק מגרשו בבושת פנים: "בְּרַח לְךָ אֵל מְקוֹמָךְ". עדין משתהה הוא לרגע קט "לִכְּה אֵינְעָךָ" כיצד להפקיר את בנות מואב כדי להחטיא את ישראל, משום שאַלְקִיהֶם שֶׁל אֱלֹהֵינוּ שׁוֹנֵא זִמְהָ הוּא' ('סנהדרין' צג.) ויכעס עליהם ויענישם. הרי לפנינו נביא יָדַע דַּעַת עֲלֵיוֹן" (במדבר כב). שמוכן לגרום

המשך בעמ' 2 <<<

את העם פי ברוך הוא" ולבסוף הרשהו לילך על מנת לברך, "וַיַּחַר אַף אֱלֹקִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא" (שם) היינו: שהוא הולך מתוך כונה למצא פתח לקלל. ובשנאתו את ישראל השכים בבקר וחבש בעצמו את אתונו בזריוות הנובעת משנאת ישראל, כמאמרם ז"ל עליו ('סנהדרין' קב): "שנאה מקלקלת את השורה", אח"כ הוצבו מפריעים בדרכו והכה ג' פעמים את אתונו שלא הלכה כרצונו ולא שת לבו להתבונן על מה צצו מפריעים אלו בדרכו ואז דברה אליו האתון והוכיחה אותו על פניו וגילתה לו שיש דברים בגו מדוע אינה הולכת כראוי, משום שהוא עצמו אינו הולך כראוי ועדין לא שב בלעם מדרכו.

לאחר מכן המלאך עצמו "יָרַט הַדָּרֶךְ לְגַנְדוֹ" (במדבר כב) ויצא להיות לו לשטן על דרכו, אבל הואיל ו'בדרך שאדם רוצה לילך, מוליכין אותו', לא צוהו

פרשה עמוקה היא פרשתו של בלעם! ובה למדנו, עד היכן מגיע חשבוננו של עולם שלאורו חייב האדם לחשב את דרכיו ואם אינו מחשבו כראוי הרי אפשר שיתעלה עד לשמי מרומים לשמוע את דבר ה' ובה בעת להתגבר כנגד ה' עד שיהיה אבוד לנצח. יסוד הענין הוא מה שאמרו חז"ל ('מכות' י'): 'בדרך שאדם רוצה לילך, מוליכין אותו' ולמדוהו מבלעם שבתחילה אמר לו הקב"ה: "לא תלך עמָהֶם" ואח"כ הורה לו "לך עם הָאֲנָשִׁים" (במדבר כב). כי לאדם יש בחירה לבחור

בדרכו, 'הבא לטהר, מסייעין אותו. והבא לטמא, פותחין לו' ('שבת' קד).

הגור"א ז"ל ב'אדרת אליהו' ('בלק' כב ל) כתב וז"ל: 'בעשרה נסיונות נתנסה בלעם הרשע, כנגד עשרה נסיונות ששמד אברהם אבינו ע"ה ככולן ובלעם הרשע עבר על כולן ולא השגיח בהם כלל' עכ"ל. והסברתי שהנסיונות שהיו אצל בלעם היו ההיפך ממש מהנסיונות של אברהם אבינו ע"ה. כי אצל אברהם היו כל הנסיונות לגרום לו מפריעים ובלבולים בעבודת ה' והוא לא הרהר אחד מדותיו של מקום והתאמץ לעשות רצון ה' בתמימות. ואילו בבלעם הנסיונות היו להפריעו שלא ילך נגד רצון ה' ורמזו לו וגילו לו דעת עליון והוא התגבר על נסיונות אלו וחזק את עצמו באמתלאות שונות, כדי להוציא לפועל את רצונו, נגד רצון הקב"ה.

פעמים דבר ה' עמו ואמר לו: "לא תאר

"וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים אֶל בְּלַעַם לֹא תִלָּךְ עִמָּהֶם לֹא תֹארוּ אֶת הָעָם"

זאת אמר לאחר מאות שנות עונש נורא מאד. ואמר זאת בעולם האמת בלא גוף ובלי יצר הרע, משום שהמדות חקוקות בנפש לנצח! הרי מימד חדש למלים 'חשבוננו של עולם' (ב"ב עח:).

אלו הן שתי דרכים העומדות לפנינו, להיות 'מתלמידינו של אברהם אבינו', 'עין טובה, רוח נמוכה ונפש שפלה' כמ"ש רבינו יונה ('אבות' ה): 'שג' מדות הללו הן שרש כל המדות לטוב, או לרע. והיינו: להקטין את עצמו ולחשוב רק על תפקידו וחובתו בעולמו ויותר אף על רוחניותו לעצמו, כדי להרבות אורה וחסד בעולם. או להיות 'מתלמידינו של בלעם הרשע' שמבקשים הכל לעצמם, אף רוחניותו וסופם 'יורשים גיהנם' (שם). ואף בגיהנם אין מהותם משתנה. ולכאורה הרי אלו שתי דרכים, אבל כלום יש גרוע יותר מבלעם?

נורא הדבר יש ויש! אמרו בגמרא (ב"ב ס.) ש'כאשר בלעם הביט ו'ראה שאין פתחי אהליהם של ישראל מכוונים זה כנגד זה', נתפעל כל כך עד שאמר: 'ראויים הללו שתשרה עליהם שכינה' וכמ"ש רש"י: 'בקש להכניס בהם עין רעה... ראה כל שבט ושבט שוכן לעצמו ואינו מעורבין. ראה שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה' ונתהי עֲלֵיו רוח אֱלֹקִים - עלה בלבו שלא יקללם' וברכם "מה טבו אהֲלִיָּה עֵקֶב".

אם כן, כאשר אדם רואה דבר מעלה אצל חברו והוא 'מצטמק ורע לו' ומבזה אותו מתוך עין רעה, הרי אדם זה הוא גרוע מבלעם! והרי הלכה פסוקה היא, שאסור לעמוד בשדה חברו בשעה שהיא עומדת בקמותיה' כדי שלא יזיקנו בעין רעה (ב"ב ב:). ובגמרא ('ברכות' נה:), הוצרכו להשמיענו דבר סגולה לאדם הירא מעין הרע שלו שלא תזיק. ולכאורה, אם ירא יעצור עין הרע שלו.

ע"כ שאינו יכול לעצור, כי המדות הפכו למהותו והוא ברשות עינו! ונורא הדבר, שאפילו בלעם הפך את עינו הרעה לטובה בראותו מעלת שנואי נפשו. ויש כאלו הגרועים מבלעם ובראותם מעלה ולא אצל שנואי נפשם, מיד מתחדשת בהם עין רעה, נדע כי המדות הן קנין נצח בנפש והמקום לשרשן הוא רק בעוה"ז. ונעמיק ונתעורר לקנות בנפשינו את מדותיו של אברהם אבינו ע"ה לטוב לנו כל הימים! (לקט שיחות מוסר) ■

השכינה' ('שבת' קכז.). היתכן הפסד גדול מזה? הנה הקב"ה נראה אליו לבקר את החולה והוא בגדר עוסק במצוה ואין הנאה רוחנית והתעלות רוחנית גבוהה יותר. ומנגד באים 'ערביים שמשתחווים לאבק רגליהם' (רש"י 'בראשית' יח ד). ועם אברהם אבינו מצויים שלש מאות ושמונה עשרה ילידי ביתו וכולם רגילים בהכנסת אורחים ומפני 'מצוה בו, יותר מבשלוחו' (קידושין מא.), עשה אברהם חשבון 'שכר מצוה, כנגד הפסדה' ובחר לותר על קבלת פני שכינה כדי לעשות רצון ה'; 'עֲשֵׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וצְדָקָה בְּאָרֶץ פִּי בְּאֵלֶּה חֲפָצָתִי נְאֻם ה' " ('ירמיה' ט).

הרי לפנינו דוגמא של האדם הגדול בענקים אברהם אבינו ע"ה, ששקל 'שכר מצוה, כנגד הפסדה' ויתר על עונג רוחני כדי לעשות רצון ה' ומולו בלעם הרשע שבחר ב'שכר עבירה, כנגד הפסדה' ובחר בעונג רוחני מאשר לעשות רצון ה'. ובגלל שלא עשה חשבוננו של עולם, נאבד מן העולם. זאת ועוד, אם בלעם בחר לעבור על רצון ה' רק כדי לזכות בגילויים נפלאים ובעושר רוחני, כמו שבקש (במדבר כג): 'תָּמַת נַפְשִׁי מוֹת יִשְׂרָאִים' - אברהם יצחק ויעקב שנקראו 'יִשְׂרָאִים' (סנהדרין קה). זוהי לכאורה מדרגתו ומהותו, א"כ כאשר סיים את משימתו ובלק אמר לו: 'בְּרַח לְךָ אֶל מְקוֹמְךָ' וכבר נסתיימו כל הגילויים העליונים ונסתם חזון, היה לו לברוח מרשעותו ולבוא למחנה ישראל ולבקש להתגייר כיתרו ושם ימשיך לחזות בגילויים עליונים, לאכול מלחם שמים וללכת לאור עמוד האש. ומדוע נתן עצה רעה להחטיא את בני ישראל ובוזה אירר את עצמו ומת מות נבל.

אלא שהמשנה ('אבות' ה יט) מגלה לנו את הסוד: 'עֵינֵי רְעָה, רוּחַ גְּבוּהָה ונִפְשׁ רְחִבָּה, מִתְלַמְּדֵינוּ שֶׁל בְּלַעַם הַרְשָׁעִי, שְׂכָאֲשֶׁר בְּלַעַם מִבְּקֵשׁ גִּילּוּיִם עֲלִיוֹנִים ו'נִדְעַת עֲלִיוֹן' (במדבר כב), אינו מבקש אלא לגרמיה, להגדיל ולהחשיב עצמו והרוחניות היא אמצעי וכלי שרת למידותיו הרעות. ונורא הדבר שהמדות השתרשו במהותו. וכאשר אונקלוס העלה את בלעם בנגידא לאחר אלף ושלוש מאות שנה 'אמר ליה: 'מֵאֵן חָשִׁיב בְּהֵוָּא עֲלֵמָא?' אמר ליה: 'יִשְׂרָאֵל'. 'מֵהוּ לְאִידּוּבּוּקִי בְּהוּ?' אמר ליה: 'לֹא תִדְרֹשׁ שְׁלָמָם וְטַבְתָּם' (דברים כג) (גיטין נו:).

לאלקיו מורת רוח כביכול בעשיית דבר אשר שנא, רק כדי להפיק את רצונו שלו! מה היו חשבונותיו של רשע זה? הלא היה חכם גדול ונביא השקול כמשה רבנו, להבדיל, 'וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה' ('דברים' לד) 'אבל באומות העולם קם. ומנו? בלעם' (ספרי ברכה). 'יודע את רבונו ומתכוון למרוד בו', כיצד ניתן להבין זאת? כיצד יתכן שאדם עומד כנגד כל הגילויים של מורת רוח ממרום ומעיו פנים להמשיך בדרכו?

אלא היא הנותנת! חז"ל אמרו ('אבות' ב): 'הוֹי מַחֲשָׁב שְׂכָר מִצְוָה כְּנֶגֶד הַפְּסָדָה וְהַפְּסָד עֵבִירָה כְּנֶגֶד שְׂכָרָה', הפסד עבירה זה מובן לנו, זהו קלקול באדם קלקול בעולם וקלקול בעולמות העליונים, אבל מהו שכרה של עבירה שיש לשוקלו לעומת הפסדה? לכאורה זוהי הנאת רגע, להחליף בעולם חולף, עולם עומד לעד לעולם, זהו שכר עבירה לאנשים כערכנו, אבל לאנשים בעלי ההשגות הגבוהות יותר, שלגביהם גם משמעות הפסד עבירה נעלה הרבה יותר, הרי בה במדה גם שכר העבירה גבוה ורוחני הוא.

בלעם זכה לשרשרת גילויי השגחה מוחשית, נסים ומופתים והתגלות מלאכים ונבואות נצחיות דוקא בלכתו לדבר עבירה, בנסיון להניאו ממנה ובגסות הרוח שלו 'רוח גבוהה ונפש רחבה' ('אבות' ה). שלו, נהנה לראות איך מתחשבים עמו בשמים; האתון פותחת את פיה ומלאך נצב לקראתו והקב"ה בעצמו מדבר עמו, מי יכול לזכות לכל אלו?!

ולהיפך מצינו באברהם אבינו, הוא שקל 'שכר מצוה, כנגד הפסדה'. מושגינו בהפסדה קטנים כמידתנו, אבל אברהם אבינו ע"ה כשם שמושגיו בשכר מצוה היו גבוהים לאין ערוך ממושגינו, כך שקול הפסדה היה נעלה לאין שעור, 'הפסד מצוה' בפרשת העקידה למשל, היה בחשבונות שמים, אולי יגרום חלילה חלול השם שיפריע לכל 'הַנִּפְשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ' (בראשית יב). ולכל עבודתו של 'נִיִּיקְרָא בְּשֵׁם ה' " (שם) כמ"ש הרמב"ם ועם ישראל לא יוצר, העם שיקבל את מלכות ה' ותורתו יבוא לגאולת העולם ולתיקונו במלכות ש-קי. ולא רק במעשה העקידה שהיה ציווי מפורש, אלא בכל מעשיו של אברהם אבינו ע"ה.

הרי חז"ל למדו מאברהם אבינו ש'גדולה הכנסת אורחים, מקבלת פני

"וְאֶעֱלֶה פֶּר וְאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ"

למה הקריב בלעם רק פר ואיל ולא כבש?

פנינים לפרשה

"לינו פה" (כב ח)

הנה בפעם השנית שבאו אליו שליחי בלק, לא אמר להם: "לינו פה" אלא אמר להם: "שבו נא כְּהָה". ויש להתבונן בפשר שינוי הלשון.

רבנו אפרים ז"ל מבאר בזה באופן הבא: בפעם הראשונה לפני שידע בלעם שהקב"ה מעכב בעדו מלילך לקלל את ישראל, היה חושב כי לא יהיה מניעה מלקלל את ישראל והיה יודע כי כל ההוצאות שיוציא על כך יקבל מבלק בשלימות, על כן אמר להם: "לינו פה", היינו: בביתו על חשבוננו. וכל מקום שכתוב לינה הרי זה כולל גם אכילה, כי לא היה חס על כך שהיה מחשב ליטול כל ההוצאות בשלימות מבלק.

אולם בפעם השנית, אחר שכבר ידע שהקב"ה מונעו מלילך לקלל את ישראל, היה חושש להוצאותיו מאחר שלא יהיה בלק משלם לו, אם לא יעשה שכירותו לקלל את ישראל, על כן אמר להם: "שבו נא כְּהָה", היינו: שימצאו מקום בעיר להתעכב בו עד הבקר ולא יהיו בביתו על שלחנו.

"לא תאר את העם כי כְּרוֹךְ הוא" (כב יב)

פרשה זו הטומנת בחובה את מהלך הדין ודברים בין שליחי בלק לבלעם וההתראות שניתנו לו ע"י הקב"ה שלא לילך, כשלאחר מכן מעשה האתון, אומר דרשני ועלינו ללמוד סוגיא זו ולהבין בה ולהשכיל בה לפי מה שיוורנו רבותינו ז"ל. לצורך כך מצינו לנכון להביא בזה את דבריו הברורים של רבינו בחיי.

ואלו דבריו: יש לשאול, האם היה כח בדברי בלעם להזיק ולהועיל או לא? אם תאמר שהיה, היאך אפשר שיהיה כח בבשר ודם לשנות את גזרת הבורא וכיון שהבורא גזר אומר על ישראל: "כי כְּרוֹךְ הוא", היאך יהיה כח בקללתו לשנות מה שגזר כבר. ואם תאמר שלא היה ממש בקללתו, א"כ למה מנע הקב"ה ממנו ואמר לו: "לא תאר את העם"? יקלל בלעם כל היום כולו ומה בכך ובלבד שיברך הקב"ה את ישראל, כענין שאמר הכתוב (תהלים' קט): "יִקְלְלוּ הַמָּה וְאִתָּה תִּבְרָךְ".

התשובה בזה: לא היה כח בדבורו של בלעם כלל שתחול ברכתו, או קללתו. וראיה לזה, שמצינו מבואר שאין בברכתו כח, כי אילו היה כח בדבורו בענין הברכה כשהוברר לו הדבר שאין רצונו של הקב"ה לקלל את ישראל, למה לא ברך את בלק ועמו ובזה יושלם כונתו של

בלק שלא ישלטו בו בני ישראל! ועוד, למה ידחוק את עצמו ליתול כסף וזהב מבלק, יברך את עצמו שיהיה מלך גדול על כל המלכים כלן וירבה ממילא כספו וזהבו. ומצינו מפורש שברך את עצמו באמרו (במדבר' כג): "תָּמַת נַפְשִׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל" ולא נתקיימה ברכתו, שהיתה אחריתו רעה ותקותו מפח נפש, שהרי מת מיתה משונה דכתיב (יהושע' יג): "וְאֵת בַּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֵס הֲרִגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּחֲרִיב", נמצאת למד שלא היה כח בדבורו לקללם. זהו מצד עיקר דבורו.

אבל מצד חכמתו היה מקום לחוש, לפי שהיה יודע לכיון את השעה שהקב"ה כועס בה, כמבואר במסכת 'ברכות' (ז). על הפסוק: "וַיִּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן" ולכך היה בודאי כח בדבורו לקלל. ומכל מקום עדין הקושיא במקומה עומדת, כי מאחר שהקב"ה לא כעס באותן הימים כמבואר בגמרא שם, נמצא ששוב כל דבריו וחכמתו בטלים וכשל כחו בין מצד דבורו ובין מצד חכמתו, שהרי אין כח בקללתו אלא בשעת הכעס וכיון שאין שעת הכעס, רפו ידי חכמתו, א"כ למה לא הניחו לקלל ואמר: "לא תאר את העם"?

התשובה בזה: כי גלוי וידוע לפנינו יתברך דבר המגפה העתידה להיות. וכדי שלא יאמרו בשביל קללתו של בלעם באה המגפה על ישראל, על כן מנעו מלקללם, אבל ודאי לא היה לבלעם שום כח מצד דבורו לא בברכה ולא בקללה, רק מצד חכמתו בכיוון השעה שהקב"ה כועס בה ולא כעס הקב"ה באותן הימים כמו שדרשו חז"ל על הפסוק (מיכה ו): "לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת ה'". שלא כעס באותן הימים כלל.

"מאן בלעם הלך עמנו" (כב יד)

כתב בספר 'שעמו וראו': אאמו"ר זצ"ל עמד במקרא זה, על כך שהוא אמר להם: "מאן ה' לתתי להלך עמכם" ואילו הם בדבריהם לא הזכירו שה' הוא שמיאן לתיתו "להלך עמכם". לפי שבגלל

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

"שְׁבַע פְּרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים" - ז'כּן מצינו שעשה איוב, כי כן היה המנהג בבני נח להקריב ז' ז', כנגד ז' המצוות שלהם.

"וְאַעַל פֶּר וָאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ" (כג ד)

כתב רבינו הגר"ח קנייבסקי בספרו 'טעמא דקרא': הנה חז"ל אמרו במדרש **"פֶּר"** כנגד אברהם. **"אֵיל"** כנגד יצחק. **"כֶּבֶשׂ"** כנגד יעקב. ובלק ובלעם שרצו לקלל כל זרע יעקב, כמו שכתוב: **"לִכְהָ אָרְחָ לִי יַעֲקֹב וְלִכְהָ זַעֲמָה יִשְׂרָאֵל"**, לכן לא הקריב כבש, רק פר ואיל, כי אברהם ויצחק יצאו מהם ישמעאל ועשו ואותם לא רצו לקלל, אדרבא רצו שזכות אברהם יעמוד גם לבלק שהוא ממואב ובלעם שהוא מלבן. ומן הענין לציין מה שכתב רבינו יעקב 'בעל הטורים' (במדבר' ז טו) שהתיבות **"פֶּר אֵיל כֶּבֶשׂ"** עולות בגימטריא כמנין: **"אברהם יצחק ויעקב"** (וצ"ע). ■

היהודית אצל כל פקיד שהגיע זה מקרוב, בקורים אלו היו נערכים תמיד בבית הפקיד, מקום שבו נכחה תמיד אשתו של הפקיד, שדאגה לכך שבעלה לא יסרב למתן היד מלהתקבל בברכה.

לאחר שיחת נימוסין, היה נוהג השתדלן לקום ממקומו וללכת לדרכו, לא מבלי להשאיר צרור רובלים תחת מפת השלחן, ביום שלמחרת היתה הקהילה עוצרת את נשימתה בצפיה להיוכח אם אכן נתקבלו הרובלים בברכה, את העדות לכך היה ניתן למצא אצל אשת הפקיד, אם זו ערכה באותו היום מסע קניות רחב, אזי נשמו תושבי השטעטעל כולו לרווחה, כולם היו אומרים זה לזה: **"ב"ה, ידו פתוחה!"** - מזל טוב, **"בְּרוּכָה זְרֵשׁ אִשְׁתֵּי מִפְחִידִי"**, אך אוי לה לקהילה אשר העשיו שלה סרב לקחת.

"בְּנָה לִי בְּנָה שְׁבַע מִזְבְּחֹת וְהָכֵן לִי בְּנָה שְׁבַע פְּרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים" (כג א)

כתב רבינו יעקב 'בעל הטורים':

כבודם לא הזכירו את ה' כאילו רק הוא עצמו לא רוצה ללכת עמם.

"אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וְזָהָב" (כב יח)

כתב רש"י: **"למדנו שנפשו רחבה ומחמד ממון אחרים, אמר: ראוי לו ליתן לי כסף וזהב שלו"**. למרות מידתם הרעה של הגוים תאוי הממון והבצע, דבר זה הוא שעמד להם לישראל לדורותיהם לקבל את המגיע להם, באמצעות אותו השוחד הניתן לעריצים הגוים.

בספר **"עייירתי מכורת"**: מעלה הרב חיים שפירא מזכרונותיו מן העיירה בימים ההם וכך הוא מתאר שם: כשהגיע פקיד חדש הרי השאלה הראשונה ששאלה את עצמה הקהילה היהודית, האם ידו פתוחה? כלומר: האם יקח שוחד? אותו המנחה הנשלחת לעשיו היתה הדרך המקובלת, סביו רבי חיים ועלוועיל צניאק היה השתדלן של העיירה, נוהג היה לערוך בקור נימוסין בשם הקהילה

הלכה

"וַיִּקַּח רִמָּח בַּיָּדוֹ"

פנחס לא היה 'רודף' ואף קיים מצוה גדולה במעשהו

דין רודף, אלא שפנחס גם קיים מצוה גדולה במעשהו. זמרי, הרי לא היה חייב באמת מיתה, אלא שפנחס יכל להורגו מדין **'קנאין פוגעין בו'**. מצד פנחס, הגם שזו מצוה, אבל היא אינה מצוה חיובית עליו, רק **'הלכה ואין מורין כן'**, לכן מותר לזמרי, על פי ההלכה להציל עצמו בהריגת פנחס. אבל אנשים אחרים, היות שרדיפתו של פנחס לא היתה להריגה סתם, אלא לקיום מצות **'קנאין פוגעין בו'**, אסור להם להורגו. ■

הגמרא (סנהדרין' פא:) אומרת, שאף שפנחס הרג את זמרי מדין **'קנאין פוגעין בו'** כיון ש'הלכה היא ואין מורים כן', לכן אם היה זמרי קם ומקדים להרוג את פנחס, היה פטור. האם ההלכה הזו נובעת מכך שלפנחס היה דין **'רודף'** שמי שהורג אותו פטור? ה'חזון איש' עונה על כך: בלא רבתי. אם אכן לפנחס היה דין רודף, הוא אומר, היה מותר לכל אחד מישראל ולא רק לזמרי להרוג אותו. לא רק שלא היה לו

עירוב פירות שביעית באחרים

ואדרבה, בהגהות הרידב"ז לפאה"ש (פ"ה ה) ראיתי שכתב בזה"ל: 'פירוש, בתבשיל של חולין, או תבשיל של שביעית'. אך לא ידעתי אם נחית בזה למאי דאמרן הכא. גם ראיתי להר"י בן מלכי צדק ז"ל שכתב בסופ"ז דשביעית בזה"ל: 'ועד שלא הגיע שעת הביעור, מותר לבטלן אפילו עם התרומה'.

ולכאורה קשה, דהא להדיא תנן ('שביעית' ח ז) 'אין מבשלין ירק של שביעית בשמן של תרומה, שלא יביאנו לידי פסול'. והוא ז"ל מפרש התם: בטעמא דאסור הוא משום דקא מפסיד לתרומה שנאכלת גם לאחר זמן הביעור של שביעית. ואמאי התיר כאן לבטל בתרומה?

ונראה שצריכים בהכרח לומר: דמייירי שמבטל רק מעט מעט וכמו דאמרו עלה ב'ירושלמי' (שם) 'נהיגינן הוינן, מבשלין על יד על יד ואוכלין'. אבל על כל פנים, נשמע מיניה דסובר דלא בעינן כלל שהפירות יאכלו דוקא בקדושת שביעית. ובאמת מוכח כן מההיא משנה גופא דמשמע דאי לאו טעמא דכדי שלא יביאנו לידי פסול, שהוא דוקא במבשל הרבה, היה מותר שפיר לבשל. הרי, אף שקדושת שביעית נפקעת בכך, בכל זאת מותר, דהא משמע שאינו צריך כלל להקפיד שתהיה התערובת דוקא באופן דלא בטיל מן התורה. וזה ודאי לא ניתן להיאמר דשאני תרומה שקדושתה עדיפא משביעית, דסוף סוף קדושת שביעית, מיהו נפקעת. ■

הפסד לא מחמת קדושה הוא, אלא הוא מסתעף רק מן ההפקר. דהיינו: כיון דמהפקירא הוא דקא זכי, לכן לא זכתה לו בהן התורה אלא לאכילה ולא להפסד, אבל לא מצינו בשום מקום שחייבתו תורה לאכלן דוקא בקדושה. לעומת זאת, אכילת תרומה, דכעבודת בית המקדש דמי, מוזהרין שפיר לשמור גם על קדושתן. ואדרבה, מצאנו דבכהאי גוונא, שהוא

מאבדן מן העולם ולא קא מגרע כלל מקדושתן, ספוקי מספקי להו בתוס' 'פסחים' (יג. ד"ה: 'ושורפן') אי שרי מדאורייתא, או לא. וכן נראה להוכיח ממה שלא נזכר בשום מקום דהא דתניא בתוספתא שביעית (ו ד): 'ונותן אדם דבלה וגרוגרת של שביעית לתוך התבשיל', דהיינו: דוקא בתבשיל של שביעית ולא של שאר שנים.

מערכת 'חברותא' מיוחדת 'גנזי המלך'

שאלה: האם מותר לערב פירות שביעית בפירות אחרים, כאשר דעתו לאכול את כולם?

תשובה: כתב על כך בשו"ת 'מנחת שלמה' (א מו ד"ה: כתב בס'): כתב בספר 'אבני מלואים' בתשובותיו (סי' יח), דכשמבטל תרומה ברוב חולין, הרי זה כאילו הוא מאבדה בידים. ולכן כתב שם, דלבר מזה שהוא עובר אהא ד'אין מבשלין איסור לכתחלה', עובר נמי אעשה דושמרתם "את משמרת תרומתי" (במדבר יח).

והיה נראה, לפי זה שהוא הדין לגבי פירות שביעית, כיון שקראן הכתוב "קדש" ומוזהרין על הפסדן, אסור לערבן בפירות של שאר שנים, אף אם דעתו לאכול את כל התערובת בקדושת שביעית, כיון שסוף סוף פקעה מדאורייתא קדושת שביעית מהפירות הללו ונהפך הכל להיות חולין. אמנם נראה, דלא דמי בטול פירות שביעית ברוב לתרומה, כי אע"ג שגם שביעית קרייא רחמנא "קדש", מכל מקום, כיון שמותר מן התורה לטמא פירות שביעית, שהרי מה שאין סכין שמן של שביעית בידים טמאות הוא רק מדרבנן. וכן מותר נמי להאכיל דבר תורה פירות שביעית לעכו"ם, מדחזינן שמותר להאכילם אף מדרבנן כשהם אורחיו (משום איבה), נשמע מכל זה דשביעית לא קפדינן אלא על הפסד ממש ולא על הפקעת הקדושה. וטעמו של דבר נראה: שעיקר איסור

דדושיס מתכנתים לעבודה קצובה

נסיון מוכח בפיתוח ב-PHP, SQL, JAVA SCRIPT, ידע ב-FLASH, יתרון!

לפנות ליוסי - 052-7234443

חדש בארץ!!

בכל לילה לפני ה'נץ'

הרב אמנון יצחק

נותן שעור ב:

4:30 מדרש 'שוחר טוב' על תהלים

5:15 תפילת ותיקין

לרפואת הרב יהודה בן אסתר הינדה יצ"ו

הצבור מוזמן לכל השעורים

בבית כנסת אליהו הנביא רח' עוזיאל 42 ב"ב

יעמדו על הברכה

מארקו בן אלידה
יזכה לעלות לארץ עם כל משפחתו

שלומי בן תמר
שיזכה לדבר שותף וברור
יעקב ישראל בן תמר יזכה לרפ"ש

סטפאנו בן פראנקה
ברכה והצלחה בכל עסקיו

אלאונורה בת אדה
תזכה לרפואה שלמה
בכל אבריה וגידיה

ולטר בן פורטונטה
ברכה והצלחה בכל עסקיו

נסיעה לקברות הצדיקים עם הרב אמנון יצחק

ביום רביעי יב' אב 13.08.08

יציאה בשעה 7:30 בדיוק

זכאי
"חי כפליים"
40%
הנחה!!!

המסלול:

11:30 עמוקא

קבר רבי יונתן בן עוזיאל זיע"א

13:00 כינר

הרצאה של הרב אמנון יצחק שליט"א

14:30 כינר

ארוחת צהרים כיד המלך

17:30 טבריה

קבר הרמב"ם, ר' יוחנן בן זכאי ותלמידיו, השל"ה הקדוש

קבר חבקוק הנביא

הרצליה, כפר סבא, רעננה - גב' סימה זגוג 052-3303442 / 09-9558033

אלעד - גב' יהודית סופר 052-4730519

ראש העין - בשרי שמעיה 054-5223907

רחובות והסביבה - סיבוני סיגל 050-4341306

ההרשמה במשרדי 'שופר' רח' מתתיהו 10, בני ברק

טל: 03-6777779

